

Aan de voorzitter en de leden van de Vaste Commissie voor
Sociale Zaken en Werkgelegenheid van de Tweede Kamer
der Staten Generaal

Email: cie.szw@tweedekamer.nl

Postadres
Postbus 9208
3506 GE UTRECHT

Bezoekadres
Hertogswetering 159
3543 AS UTRECHT

CC:

-Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, dhr. drs. W. Koolmees
-Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, mevr. drs. T. van Ark

T 088 368 0 368
I fnv.nl

Datum
19 november 2019

Ons kenmerk

HB/CR/aw-19-168

Onderwerp

Reactie FNV op de Rijksbegroting SZW 2020

Uw kenmerk

Telefoonnr.
06-33313026

E-mail
caroline.rietbergen@fnv.nl

Geachte Kamerleden,

Binnenkort behandelt u de Rijksbegroting van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid voor het jaar 2020. De FNV wil u graag enkele voorstellen meegeven om te komen tot een eerlijker arbeidsmarkt.

Op basis van onze ervaringen op de werkvloer en aan de onderhandelingstafel constateert de FNV al enige tijd dat de positie van werkenden is verzwakt en dat dit in hoofdzaak is uitgelokt door beleid. Beleid dat de balans tussen werkgevers en werknemers heeft verstoord. Het resultaat is toenemende onzekerheid voor werkenden en een achterblijvende inkomensontwikkeling. Een gevolg is ook dat het draagvlak onder onze collectieve voorzieningen wordt ondermijnd en dat onvoldoende wordt geïnvesteerd in mensen. Nederland is naar de mening van de FNV momenteel niet in staat grote transities te doorlopen op een manier waarbij iedereen wordt meegenomen en onze samenleving optimaal van de kansen gebruik kan maken. In deze brief doet FNV een negental voorstellen die de positie van werkenden weer gaat versterken en Nederland beter zullen voorbereiden op de uitdagingen van de toekomst.

Daarbij gaat het om de volgende punten:

1. Terugdringing type arbeidscontracten.
2. Verhoging van het WML, problematiek werkende armen en jongeren.
3. Méér werken lonend maken en investeren in voorzieningen voor werkende ouders.
4. Ondersteuning werkende mantelzorgers.
5. Een nationale scholingsregeling als kop op de sectorale regelingen.

6. Een betere inkomensbescherming voor werkende Wajonggerechtigden.
7. Een wettelijk recht op arbeidsparticipatie voor arbeidsgehandicapten.
8. Vormgeving werknemersdienstverlening in de sociale zekerheid en arbeidsmarkttransities.
9. Gelijk loon, voor gelijk werk op dezelfde werkplek.

Voorstel 1 - Dring het aantal type arbeidscontracten effectief terug!

De FNV vindt dat de arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd op de arbeidsmarkt het uitgangspunt zijn. Daarnaast kan een beperkt aantal type arbeidscontract mogelijk zijn: bepaalde tijd, uitzend en zelfstandige. Meer typen arbeidscontract zijn overbodig en worden in de praktijk gebruikt om kosten te besparen en verantwoordelijkheden te ontwijken. De maatregelen die het kabinet heeft genomen en nog wil nemen, schieten helaas tekort of bereiken het tegendeel.

De Wet arbeidsmarkt in balans bevat enkele maatregelen die onzeker werk kunnen terugdringen, maar legitimeert evenzeer ongewenste constructies en verzwakt de positie van mensen met een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd. Breed genoemd kritiekpunt is dat te veel constructies ongemoeid worden gelaten en dat geldt in het bijzonder voor zzp. Het is goed dat in het pensioenakkoord het beginsel van de verplichte arbeidsongeschiktheidsverzekering voor zelfstandigen is vastgelegd. Sociale partners zullen dit voorstel uitwerken. Maar de politiek is aan zet als het gaat om een integraal beleid. Een effectief integraal beleid begint met handhaven. In afwachting van een functionerende webmodule wordt een voorzichtig begin van handhaving opnieuw doorgeschoven, nu naar 2021. Bij effectieve handhaving zouden de tariefmaatregelen aan de onderkant en de bovenkant sterk aan belang inboeten. Daar komt bij dat die maatregelen moeilijk uitvoerbaar zijn en hoge administratieve lasten met zich meebrengen. Het is onbegrijpelijk dat bij het berekenen van het minimumuurtarief van €16 het sociaal minimum en niet het WML als uitgangspunt is gekozen. Daarmee zal de maatregel een groep werkende armen legitimeren die direct concurreren met werknemers aan de onderkant van de arbeidsmarkt. De opt out regeling aan de bovenkant ondermijnt de werknemersverzekeringen. Het is moeilijk te zien hoe de grens van €75 uurtarief kan worden gehandhaafd, zodat de inbreuk op de arbeidsovereenkomst veel groter is dan het kabinet beweert. Het heeft er alle schijn van dat de belangen van opdrachtgevers en goedbetaalde (schijn)zelfstandigen prevaleren boven het grotere belang van een eerlijke arbeidsmarkt. Wat de FNV betreft moeten deze maatregelen van tafel.

Voorstel 2 - Verhoog het wettelijk minimumloon! En schaf het minimumjeugdloon af voor iedereen vanaf 18 jaar.

Door de flexibilisering van de arbeidsmarkt heeft een grote groep werkenden geen zeker en vast inkomen. Enkele honderdduizenden van hen horen tot de categorie 'werkende armen'. Ze hebben regelmatig te weinig geld om hun woonlasten of de energierekening te kunnen betalen. Ruim 600.000 huishoudens leven in Nederland op of onder de lage inkomensgrens en 18,5% van alle Nederlanders heeft problematische schulden. De belangrijkste oorzaken van armoede onder werknemers zijn: 1. te weinig arbeidsuren (daarbinnen vooral de werkenden met oproep- en 0-urencontracten en 2. een te laag loon (een voltijdswerkende werknemer die het minimumloon verdient en kinderen heeft, kan niet rondkomen). 3.

zelfstandigen die te weinig verdienen o.a. door te lage tarieven. Een vierde groep wordt gevormd door mensen die langdurig of regelmatig afhankelijk zijn van een uitkering. De FNV wil dat het wettelijk minimumloon in lijn wordt gebracht met de Europese armoederisico indicator die uitgaat van 60% van het mediane loon (is nu 43%). Hiertoe moet het minimumuurloon naar € 14,-- per uur in 2021. De FNV ziet het initiatiefwetsvoorstel Wet Invoering Minimumuurloon (Gijs van Dijk) als een eerste stap in de goede richting. Het wettelijk minimumloon is ook de basis voor de cao-lonen en de uitkeringen. Verhoging van het wettelijk minimumloon heeft een positief effect op de verhoging van de cao-lonen en op de basis voor de uitkeringen. Daarnaast heeft het een positief effect op de koopkracht van mensen en dus op de economie.

Ook pleit de FNV voor verlaging van de grens waarop jongeren recht hebben op het volwassenenminimumloon naar 18 jaar.

Voorstel 3 - Maak méér werken lonend en investeer in voorzieningen voor werkende ouders!

Veel werknemers die nu een kleine deeltijdbaas hebben zouden best meer uren willen werken, maar dat is niet altijd lonend vanwege de hoge marginale belastingdruk en het is niet altijd mogelijk vanwege de hoge werkdruk en/of de combinatie van werk en zorgtaken. Voor een goed werkende arbeidsmarkt is het belangrijk dat (meer) werken lonend is, goed vol te houden én goed is te combineren met privétaken. Daarom pleit de FNV ervoor dat er meer geïnvesteerd wordt in voorzieningen om werkenden met zorgtaken te faciliteren. Ook om er voor te zorgen dat de deeltijdplek van vrouwen wordt weggenomen en werk en zorgtaken eerlijker worden verdeeld. In juli 2020 wordt daarvoor een eerste goede stap gezet door de invoering van het aanvullende geboorteverlof van vijf weken. Wel maakt de FNV zich zorgen of dit verlof wel toegankelijk zal zijn voor werknemers met een lager inkomen, omdat zij niet zo maar 30% van het inkomen kunnen missen. Ook zal de Nederlandse regering komend jaar aan de slag moeten met de implementatie van Europese Richtlijn Evenwicht Werk en Privéleven. Door deze richtlijn krijgen ouders ieder recht op acht weken betaald ouderschapsverlof. Bij de vormgeving van dit ouderschapsverlof wil de FNV de Tweede Kamer meegeven dat ook dit verlof voor alle ouders toegankelijk moet zijn. Dat houdt volgens de FNV in dat het niveau van betaling geen drempel op mag werpen.

Voorstel 4 - Ondersteun werkende mantelzorgers!

Een kwart van de Nederlandse beroepsbevolking is mantelzorger en zorgt voor een naaste. Vaak gaat deze combinatie goed, maar soms verloopt dit ook moeizaam. Zeker als de zorg intensief is of als het gaat om de zorg voor een partner of een kind.

Dit voorjaar publiceerde de VOKK en NFK een belangrijk onderzoek naar de combinatie van werk en de zorg voor een kind met kanker. De helft van de ouders meldt zich noodgedwongen ziek, omdat het huidige zorgverlof tekortschiet. Voor 66% van de ouders heeft de combinatie van werk en de zorg voor hun kind financiële consequenties gehad. De resultaten van dit onderzoek laten volgens de FNV duidelijk zien dat de ondersteuning van werkende mantelzorgers met zware zorgtaken nog veel te wensen overlaat. De FNV pleit ervoor om te komen tot een ruimhartige verlofregeling voor werkende mantelzorgers. Tijdens de behandeling van de begroting Volksgezondheid, Welzijn en Sport heeft minister de Jonge de Tweede Kamer toegezegd de SER te vragen om advies uit te vragen over de

combinatie van werk en mantelzorg. In de adviesaanvraag zou de vormgeving van een dergelijke ruimhartige verlofregeling meegenomen moeten worden.

Voorstel 5 - Een nationale kop op de sectorale scholingsregelingen

Banenrimp en -groei zijn voor een groot deel voorspelbaar. Daar waar sprake is van een kwalitatieve mismatch op de arbeidsmarkt zijn investeringen in opleiding en ontwikkeling nodig. O&O-fondsen zitten hier bovenop. Waar geen O&O-fondsen zijn, moeten die opgericht worden. De overheid moet deze ontwikkelingen faciliteren en mogelijk maken door cofinanciering van sectorale en regionale initiatieven en het creëren van een passend fiscaal kader voor private leer- en ontwikkelmiddelen, waarbij werknemers zelf zeggenschap krijgen over hun scholing en ontwikkeling. De FNV pleit voor een nationale scholingsregeling die iedere werkende en werkzoekende toegang geeft tot scholing en ontwikkeling. De FNV ziet de STAP-regeling als een stap in de goede richting.

Daarnaast pleit de FNV voor het faciliteren van de rol van de vakbonden bij het stimuleren van leven lang ontwikkelen. De vakbeweging kan, door haar positie dicht bij werknemers, een belangrijke rol vervullen bij het stimuleren van werknemers om zich te scholen of te ontwikkelen. Zo kunnen leerambassadeurs laagdrempelig advies geven aan collega's over scholings- en ontwikkelmogelijkheden. De overheid zou door middel van structurele subsidie deze vakbondsactiviteiten moeten ondersteunen onder andere voor de organisatie en training van leerambassadeurs vanuit de vakbonden georganiseerd.

Voorstel 6 - Een betere inkomensbescherming voor werkende Wajonggerechtigden

De voorstellen voor harmonisatie Wajong hebben negatieve inkomensgevolgen voor de groep Wajonggerechtigden met werk. De voorstellen leiden tot een nieuwe groep die onder het WML werkt en dus blijvend in de armoede terecht kan komen (*zie FNV brief aan uw Kamer van 21 oktober 2019*). De FNV wil een nieuwe inkomensregeling die voldoende is om volwaardig en autonoom te participeren. Dit betekent dat als iemand naar vermogen werkt, hij beschikt over een inkomen van minimaal 100% WML of het functieloon. Bij uitval moeten er voldoende garanties zijn op herstel van oude rechten.

Voorstel 7 - Introduceer een wettelijk recht op werk voor arbeidsgehandicapten!

In het kader van de Participatiewet komt het kabinet met een maatwerkvoorziening voor arbeidsgehandicapten. Dat klinkt goed, ware het niet dat de financiële kaders van de Participatiewet onvoldoende zijn. De groep mensen die de meeste steun nodig hebben, komt het minst aan bod als het geld ontbreekt om die mensen extra te begeleiden. De groep mensen met een al dan niet aangeboren arbeidshandicap heeft extra ondersteuning nodig. De FNV pleit voor een wettelijk recht op ondersteuning naar en tijdens het werk voor deze groep. Dat kan worden gerealiseerd door de ontwikkeling van sociale ontwikkelbedrijven. Daarbij kan gebruik gemaakt worden met de kennis en expertise die is opgedaan in de sociale werkvoorziening. Financiering hiervoor kan gevonden worden in het afschaffen van de generieke LIV-regeling.

Voorstel 8 - Richt werknemersservicepunten op met een actieve rol voor de vakbeweging!

De afgelopen jaren heeft de landelijke overheid eenzijdig de nadruk gelegd op de werkgeversdienstverlening en daarbij onvoldoende oog gehad voor de dienstverlening aan werkzoekenden vanuit het werkzoekendenperspectief. De FNV vindt dat zeer onwenselijk

en wil nu echt dat er stappen gezet worden om ook de dienstverlening aan werkzoekenden te verbeteren. Op de eerste plaats wil de FNV dat er binnen elke arbeidsmarktregio een werknemersservicepunt komt zoals nu wel ontwikkeld is voor werkgevers. In dit werknemersservicepunt kunnen werkzoekenden en werknemers die van baan willen wisselen voorlichting en advies krijgen, een loopbaangesprek, eventueel digitale beroepskeuzetests en dergelijke maken, onderzoeken wat voor hen passend werk is. De resultaten van de FNV-inzet in de DWSRA-regeling laten zien dat werkzoekenden het niet alleen erg waarderen als zij onafhankelijk advies en ondersteuning kunnen krijgen bij de vakbondshuizen; de resultaten in termen van werkherleving zijn ook nog eens beter. De FNV wil deze vorm van dienstverlening graag uitbreiden en vraagt het kabinet deze dienstverlening te faciliteren.

Voorstel 9 - Zorg voor gelijke loonkosten voor gelijk werk op dezelfde werkplek!

Het vrij verkeer van diensten wordt volop misbruikt om te concurreren op loonkosten. De herziene detacheringsrichtlijn biedt ruimte om concurrentiemogelijkheden op loonkosten en structurele cao ontdoekingsmogelijkheden aan te pakken. Het is dan wel cruciaal dat de Minister deze ruimte goed benut bij de implementatie van de richtlijn. Anders zullen de misstanden rondom detachering voortduren. De FNV heeft, samen met CNV en VCP, concrete voorstellen voor de belangrijkste knelpunten uit de praktijk rondom loonkostenconcurrentie bij detachering aan de Minister voorgelegd. We zien uit naar de Kamerbehandeling van de implementatiewet en gaan ervan uit dat het uitgangspunt, gelijk loon, voor gelijk werk op dezelfde werkplek hierbij gerespecteerd wordt.

Tot slot

In de Stichting van de Arbeid werken we momenteel, samen met de andere vakbonden en de werkgeversorganisaties aan een aantal onderwerpen uit de begroting van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, zoals de gevolgen van het pensioenakkoord en de AOV voor zelfstandigen, wijzigingen in de wet DBA en de WIA. Op dit laatste verwachten sociale partners binnenkort invulling te geven aan de toezegging van de minister om tot verbeteringen rond de arbeidsparticipatie te komen.

De FNV verzoekt u bovenstaande voorstellen bij uw inbreng te betrekken.

Met vriendelijke groet,

Han Busker
Voorzitter FNV